

Dagens ord – göra

Kort förklaring: Göra är när du utför en handling eller aktivitet.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet göra kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet göra.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det. Detta kan göras med gester, tecken eller bildsymboler (i exempelvis kommunikationskortor, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel).

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Vad ska jag välja av Linn Johnels. Modella särskilt ordet göra.
- Berätta att dagens ord är göra.
- Säg ordet göra med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det.

Förklara ordet

- Säg ”Göra är handlingar och aktiviteter. Vi gör saker hela dagen.”
- Synliggör ordet genom att fråga: ”Vad ska jag göra?” Låt en personal ge förslag på enkla handlingar, till exempel hoppa, klappa händerna eller släcka lampan. Utför handlingen och kommentera samtidigt: ”Nu gör jag det.” Fråga igen: ”Vad ska jag göra?” Upprepa med flera olika aktiviteter och låt eleverna vara delaktiga i valen.

Läs berättelsen

Läs berättelsen om Apan Anna antingen på skärm eller utskriven.

Apan Anna gör

Berätta att ni ska göra roliga saker precis som Apan Anna. Fråga: ”Vad ska vi göra?” En personal börjar välja aktivitet på samma sätt som eleverna brukar välja, till exempel genom att peka, teckna, använda sitt AKK-system eller visa intresse. Gör aktiviteten tillsammans en kort stund. Pausa och kommentera: ”Göra mer?” eller ”Gjort färdigt.” Låt sedan nästa person välja vad gruppen ska göra.

Förslag på material: bilder på aktiviteter, föremål i klassrummet, bildsymbol för göra

Tips! Välj aktiviteter som är tydligt olika från varandra så att eleverna enklare uppmärksammar vad som händer.

Förslag på material: bilder för val/väljakartor med rörelser

Tips! Se till att ha med saker som eleverna tycker om att göra.

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**g-ö-r-a**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Du får göra vad du vill med mig med Norlie och KKV
- Du får göra som du vill med Patrik Isaksson
- Hur ska vi göra för att komma över vägen med Minikompisarna
- Vad vill du göra med Babblarna

Böcker:

Vad gör pappa Åberg? av Gunilla Bergström

Kan jag med av Pija Lindenbaum

Kan du ingenting, Pettson? av Sven Nordqvist

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Använd ordet göra under hela skoldagen. Prova att säga "jag vill göra en sak... [aktivitet/handling] och se elevens reaktion istället för att fråga "Vad vill du göra/vill du [aktivitet/handling]". Modella när eleverna visar att de vill göra något, om de inte själva säger det med tal eller AKK. Uppmärksamma eleverna på vad kompisarna gör "ser du vad [namn] gör", "titta vad [namn] gör", "undrar vad [namn] gör." Hämta inspiration nedan och försök att använda olika kommunikativa funktioner under dagen.

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
jag vill göra . kan jag göra ? jag vill göra en sak. jag vill göra det.	vill inte göra det. jag gör det inte. gör inte så. sluta göra det.	vad gör du? vem gör det? jag ska göra det. ok, jag gör det.	se, vad [namn] gör . titta vad [namn] gör . undrar vad [namn] gör . [namn] gör samma som du.

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet göra. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Anna – berättelse
- Anna – ramsa
- Anna – välj samma
- Anna – samtalskarta
- Göra – trycka/hända

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Rita, modella, måla. Personalen kan kommentera det som de och eleverna gör, "jag gör en...", "[namn] gör en". Eleverna kan bestämma vad personalen ska göra, till exempel en fjäril, en orm, med hjälp av val eller sitt AKK-system. De kan också visa "gör mer" med kroppsspråk.
Läsa, skriva	Skriv ett meddelande hem med "det här har vi gjort idag" tillsammans med eleven. Eleven kan exempelvis vara med och formulera meddelandet/titta på foto om det ni skriver om eller reagera när du skriver meddelandet och läser upp det.
Motorik	Gör rörelser tillsammans. Ledaren säger "Gör så här" eller "[namn] befäller, gör så här" och visar en rörelse som gruppen härmar. Använd en karaktär eller känd person som många i klassen gillar om ni ska använda [namn] befäller.
Vardagsaktiviteter	Titta på schemat och prata om vad ni ska göra och vad ni har gjort.
Verklighetsuppfattning	Prata om yrken/djur/verktyg. Vad gör en läkare? Eleverna kan välja (på flera korrekta alternativ) eller beskriva.

Fler förslag som inspiration!

Titta på spår i sand eller snö

Material: Spår utomhus.

Ord/fraser: Göra, vem har gjort?, vad har gjort?

Gör så här: Titta på spår utomhus och prata om vem eller vad som har gjort dem. Eleverna kan svara med sitt AKK-system eller genom auditiv skanning.

Vad ska vi göra?

Material: Bilder på olika aktiviteter.

Ord/fraser: Vad ska vi göra? Göra mer. Gjort färdigt.

Gör så här: Visa bilder på olika aktiviteter. Låt eleverna välja vad gruppen ska göra. Utför aktiviteten tillsammans och prata om vad ni gör.

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel på temat ”present till en kompis”: Jag gör _____.

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Foton/bilder på färg- och formprodukter eleverna gjort tidigare
- Lämpliga sidor i sina AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

g ö ö r a

